

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Quinam sint effectus Baptismi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

eorum infantes licite baptizari.

77. Confirmatur primò: Si parens vellet interficere filium, posset infans justè non obstante jure naturæ quod habet in eum, vi eripi: Ergo multò magis si nolit eum baptizari, salus enim animæ præferri debet vitæ corporis.

78. Confirmatur secundo: Potestas defendendi innocentes, jure naturæ competit principi, imò & cuilibet particulari. Sed pueri sunt innocentes, & patiuntur maximum damnum, si non baptizentur: Ergo jure naturæ licitum est principi eos baptizare, & si opus fuerit, de potestate parentum eripere.

79. Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Potest princeps privare subditos dominio quod habent in filios, quando illo abutuntur contra jus naturæ, vel civile, concedo. Quando eo abutuntur contra legem supernaturalem, qualis est quæ obligat ad baptismum, si sint infideles, nego. Cum enim potestas civilis sit merè naturalis, & ab hominibus dimanans, non potest extra jus naturæ se extendere ad legem supernaturalem, ejusque observantiam, sed hoc pertinet ad aliam potestatem superiorem, quæ est immediatè à Deo, nimirum ad potestatem juri dictio- nis spiritualis, primò & per se & cum tota plenitudine residentis in Summo Pontifice, cui cum infideles non baptizati non subdantur, consequens est eos à nullo principe posse privari jure & dominio naturali quod habent supra filios, quando eo contra legem supernaturalem, & parvulorum salutem abutuntur. Ex quo facile solvitur prima confirmatio, & intelligitur ratio quare si contingeret quod pater infidelis vellet occidere filium, posset privari jure quod habet supra illum, & ab ejus potestate eripi, & tamen non possit tali jure privari, ex eo quod non vult per- mittere ut baptizetur: volendo enim eum occidere, peccaret contra jus naturale, cujus cura per se pertinet ad principem temporalem, at verò ex eo quod nolit permittere ut baptizetur, pec- cat contra jus supernaturale, ad cujus defensionem potestas secularis non se extendit. Unde

80. Ad secundam confirmationem, distinguo Majorem: Potestas defendendi innocentes contra damnum in rebus quæ jure naturæ sunt ipsis debita, convenit principi, imò & cuilibet particulari, jure naturæ, concedo Majorem. Potestas defendendi innocentes contra damnum in rebus supernaturalibus, nego Majorem. Damnum enim supernaturale, non est contra justitiam naturalem, neque contra finem politicum, proindeque vindicari non potest ab eo qui solum habet potestatem politicam. Similiter distinguo secundam partem Minoris: Pueri, si non baptizentur, patiuntur maximum damnum, in rebus jure naturæ ipsis debitis, nego Minorem. In rebus supernaturalibus, concedo Minorem, & nego Consequen- tiam.

81. Obijcies tertio contra secundam conclusionem: Dominium quod quis habet in captivum, vel in mancipium, non dat illi jus ad supernaturalia: Sed baptizare parvulum est aliquid pertinens ad ordinem supernaturalem: Ergo dominium quod quis habet in captivum, vel in mancipium, non dat illi jus ad baptizandum ejus filium, ipso invito & renuente.

82. Respondeo hoc argumentum solum probare dominium quod quis habet in captivum non im- portare immediatè & per se autoritatem ad baptizandos ejus filios, ipso invito, sed tantum quasi

A per accidens & secundariò: licet enim illud in gentium quo captivi mancipantur, per se rectè ad supernaturalia non pertinet, imò tamen & quasi per accidens ad ea se extendit, dando facultatem separandi per donationem aut venditionem filios à parentibus, eo sine utroque zentur.

Dices, per donationem aut venditionem non auferitur à patre servus jus paternum: Ergo sine jura patriæ potestati, cum ipso invito, filii non baptizantur.

Respondeo quod jus radicale non auferitur à patre per venditionem aut donationem, sed auferitur jus proximum & expeditum; & sic sine fine temporali licet potest hoc jus impediri, tamen magis sine spirituali & supernaturali, cujus temporalia & transitoria subvenire debent.

DISPVATIO IV.

De Effectibus Baptismi.

Ad questionem 69. Divi Thomæ.

C Considerata causâ Baptismi effectivâ, & subjeclivâ, consequens est ut de viis ejus effectibus differamus, & quædam S. Thomas quæst. 69. breviter exponamus.

ARTICULUS PRIMUS.

Quinam sint effectus Baptismi?

D Ico primò, omnia peccata tolli per baptismum.

Conclusio est certa de fide, ac definita Florentino in decreto unionis, ubi de Baptismo dicitur: Huius sacramenti effectus est remissio omnis culpe originalis & actualis. Id etiam aperte docent SS. Patres: Augustinus enim libro 1. de peccatorum meritis cap. 13. hæc scribit: Genus carne tantummodo trahitur peccatum originale: generante autem Spiritu, non solum originale, sed etiam voluntarium sit remissio peccatorum. Similia habet Cyprianus, vel auctor sermonis de ablutione pedum, ubi de Baptismo ait: à abditio & secretissimo Spiritus Sancti munus, sua gratia liquor emundat, sic lavans quæ parentis labe infecerat: ut neque actualis nec originalis culpa vestigia relinquat.

Idem docet S. Thomas hic art. 1. ubi nostram conclusionem probat in argumento sed contra, ex illo Ezechielis 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris. Quem locum S. Hieronymus libro 1. & D. Cyprianus libro 4. Epistola 7. & S. An- nalius Epistola ad Serapionem, Theodoretus, & alii, de aqua Baptismi exponunt.

In corpore verò articuli sic discurrit: Per baptismum moritur homo vetustati peccati, & incipit vivere vitæ gratia, ut docet Apostolus ad Romanos 6. Sed omne peccatum ad pristinum verbum pertinet: Ergo per baptismum tollitur omne peccatum. Hinc SS. Patres, & Scripturæ Interpretes, docent transitum filiorum Israel per mare rubrum, quandam fuisse Baptismi figuram sicut in mari rubro hostes à tergo filii Israel persequentes, submersi sunt in aquis maris: ita in aquis Baptismi suffocantur & dantur

conferunt omnia peccata ante Baptismum commissa. Unde Augustinus libro 12. contra Faustum cap. 29. *Naves & mare rubrum, Baptismus atque est, Christi sanguine consecratus, hostes sequentes à tergo moriuntur, cum peccata præterita remittuntur.* Addit Bernardus sermone 39. in Cantica, eandem figuram magis explicans: *Ibi populus educus de Egypto, hic Diabolus: ibi subvertuntur curus Pharaonis, hic carnalia & secularia desideria, quæ militant adversus animam, subvertuntur: ibi in fluctibus, isti in sletibus: marini illi, amari isti.*

Dico secundò: Per Baptismum liberatur homo ab omni reatu pœnæ quæ pro culpa debetur, per illum tamen penalitates vitæ præsentis non auferuntur.

Prima pars hujus conclusionis est de fide, definita in Florentino supra citato, ait enim quod huius sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originis, & actualis, omnis quoque pœnæ quæ pro ipsa culpa debetur. Et Tridentinum sessione 6. cap. 14. constituit discrimen inter Baptismum & Penitentiam, quòd in ista, dimissa culpâ, remanet satisfactio pro pœnâ temporali, quæ ut sacre litteræ docent, non tota semper (ut in Baptismo) dimittitur illis.

Eadem veritas patet ex perpetuo Ecclesiæ usu & consuetudine, baptizatis enim nulla unquam impossita sunt opera satisfactoria, sicut fit in Sacramento Penitentiae. Unde Ambrosius ad Romanos 11. *Gratia Dei in Baptismo gratis omnia condant, & non querit genus aut plantum, aut opus aliquod, nisi solam ex corde professionem.*

Ratio verò primaria hujus est voluntas Dei & institutio Christi, qui tantam voluit conferre virtutem Baptismo, ut omnem culpam & pœnam auferret, quod colligitur ex eo quod instituit hoc Sacramentum per modum generationis spiritualis; atque adeò sicut in generatione corporali (juxta D. Thomæ sententiam) fit resolutio usque ad materiam primam, ita ut nullum accidens quod erat in corrupto, maneat in genito: ita & nullum accidens ad generationem spiritualement pertinet, debet remanere in homine per Baptismum regenerato, sive quoad culpam, sive quoad pœnam. Unde Chrysostomus homil. 34. in Joan. *In aqua Baptismi tanquam in sepulchro caput immergentibus, vetus homo sepelitur, emergentibus intus, novus resurgit.*

Secunda pars quæ asserit penalitates hujus vitæ non auferri per Baptismum, non minùs est certa quàm præcedens, experientiâ enim constat in baptizatis remanere concupiscentiam, & fontem peccati, eosque esse obnoxios fami, siti, morbis, & mortì: licet enim Baptismus, quantum est de se, has vitæ hujus penalitates auferendi virtutem habeat, conveniens tamen fuit, ut eas non tollerent ante resurrectionem: Primò, quia cum per Baptismum homo fiat membrum Christi, debet ipsi assimilari: Christus autem usque ad resurrectionem, passus est famem, labores, dolores, mortem, & similes penalitates. Secundò, ut major esset corona, ex majoris pugne victoria. Tertiò, ut homines potius susciperent Baptismum, propter impassibilem temporalem, quam propter gloriam æternam. Ita D. Thomas hic art. 3. in corpore.

Dico tertio: Per Baptismum conferuntur gratia & virtutes. Ita S. Doctor art. 4. & 6. & de-

finiuntur in Clementina 1. de summa Trinitate, colligiturque ex Tridentino sess. 3. cap. 5. ubi generaliter dicitur, baptizatis conferri gratiam, & consequenter virtutes ab ea dimanantes.

Ratio etiam id suadet, Primò quia Baptismus est institutus ad tollendum peccatum originale, & actuale, si adsit: Sed hæc non remittuntur sine infusione gratiæ: Ergo per Baptismum confertur gratia. Secundò, Baptizati Christo incorporantur, tanquam ejus membra: Sed à Christo capite derivatur plenitudo gratiæ & virtutis ad omnia ejus membra, juxta illud Joan. 1. *De plenitudine eius nos omnes accepimus:* Ergo per Baptismum conferuntur gratia & virtutes. Tertiò, Baptismus efficit quod significat: Sed sicut aqua per suam abluionem significat emundationem à culpa, & per refrigerium, liberationem à pœnâ, ita & per naturalem claritatem significat splendorem gratiæ & virtutum: Ergo in Baptismo gratia & virtutes infunduntur.

Hæ rationes probant, non solum adultis, sed etiam parvulis, gratiam & virtutes per Baptismum conferri. Unde Cyprianus Epistola 59. *Vna est divini muneris aequalitas apud omnes sive infantes sive maiores aetate; nam gratia quæ baptizatis datur, non pro ætate accipientium maior vel minor tribuitur, sed de pietate atque indulgentia paterna equalis omnibus præbetur: nam Deus ut personam non accipit, sic neque ætatem, cum se omnibus ad celestis gratiæ consecutionem, aequalitate librata, præbeat patrem.*

Dico quartò: Baptismo convenienter attribuantur tres actus, scilicet incorporatio ad Christum, illuminatio, & fecundatio.

Probatum breviter: Per Baptismum homo fit membrum Christi, & ipsi incorporatur; & cum sit Sacramentum fidei, per illum spiritualiter illuminatur. Item per gratiæ & virtutum infusionem, bonorum operum fecunditate donatur: Ergo illi convenienter attribuantur tres actus prædicti, nimirum incorporatio ad Christum, illuminatio, & fecundatio. Ita Sanctus Doctor art. 5.

Dico quintò: Apertio januæ regni celestis est effectus Baptismi. Est etiam D. Thomæ art. 5. ubi illam probat in argumento *sed contra*, ex illo Luca 3. *Iesu baptizato apertum est celum.* Quæ verba Venerabilis Beda expendens, tubdit: *Virtus hic Baptismi ostenditur, de quo quisque cum egreditur, regni celestis ei ianua aperitur.* In corpore verò articuli sic discurre: *Aperire januam regni celestis, est amovere impedimentum quo quis impeditur regnum celeste introire: Sed tale impedimentum, nimirum culpa & reatus pœnæ, per Baptismum tollitur, ut ex supra dictis patet: Ergo per illum janua regni celestis aperitur.* Quod autem ante passionem Christi, Baptismus hunc effectum non haberet, id erat per accidens, quia tunc non habebat suam significationem perfectam, cum significet mortem & sepulturam Christi, cui in Baptismo commorimur, ut docet Apostolus ad Roman. 6. nec erat tunc in suo statu veluti connaturali, quia nondum erat perfecta & consummata novæ legis institutio.

Præter hos effectus Baptismi, alii duo assignari possunt, nimirum character, de quo fuscè Tractatu præcedenti disputatione 5. & jus ad auxilia specialia, fini suo proportionata, nempe ad sanctæ & Christianæ vivendum, ut decet filios Dei adoptivos, Christique fratres, & regni

caelestis heredes, juxta illud D. Leonis sermone A
1. de Nativitate: *agnosce o homo dignitatem tuam, & divina consors factus natura, noli in veterem vilitatem degeneri, conversatione redire.*

- 11 Alios effectus falsò addunt haeretici, nempe quòd baptizatus non possit damnari, etiam si velit, nisi nolit credere. Quòd Baptismus liberet ab obedientia divinae legis, itemque ab humanarum legum observatione, & ab omnibus votis. Quòd denique sola memoria Baptismi iustificet à peccatis post Baptismum commissis. Qui omnes errores damnantur à Tridentino sessi. 6. can. 6. 7. 8. 9. & 10. de Baptismo, ac fusè refutantur à Bellarmino libro 1. de Baptismo cap. 14. & sequentibus.

ARTICULUS II.

An Baptismus fide susceptus, recedente fictione, ex opere operato, producat suum effectum?

§. I.

Quibusdam praemissis difficultas resolvitur.

- 12 SUPpono primò, fictionem posse esse duplicem: Prima est, quando quis exterius simulat se velle Baptismum recipere, nullam tamen interius intentionem habet illud recipiendi, & de hac fictione hic non loquimur, certum enim est, illam nedum effectum, sed etiam valorem Sacramenti tollere. Secunda est, quando quis habet quidem intentionem recipiendi Sacramentum, & simulat se cum fide & debita dispositione ad illud accedere, re vera tamen non credit, vel non est dispositus ad recipiendum esse & um Sacramenti, vel quia habet complacentiam in aliquo peccato mortali, vel quia accedit ad Baptismum sine sufficienti dispositione ad gratiam consequendam, existimans se esse sufficienter dispositum, puta si habeat attritionem solum naturalem, quam bonà fide existimat esse supernaturalem, & de hoc genere fictionis agimus in praesenti, non verò de altero.

- 13 Suppono secundò, fictionem hoc modo sumptam, licet valorem Baptismi non tollat, impedire tamen praecipuum ejus effectum, scilicet gratiam, & remissionem peccatorum, quia complacentia in peccato praeterito opponitur infusioni gratiae, & ad eam recipiendam homo per actum supernaturalem disponi debet.

- 14 His praemissis, quarimus, an dum quis Baptismum fide suscipit, & postea poenitet de fictione, eamque per actum contritionis, vel saltem attritionis supernaturalis tollit, Baptismus fide susceptus, gratiam per fictionem impeditam, ex opere operato producat?

Partem negativam tenent Scotus in 4. dist. 4. quaest. 5. Gabriel ibidem quaest. 1. art. 3. dubio 1. Joannes Andreas in cap. Tunc valere, de consecratione dist. 4. Joannes Medina codice de confessione, Tractatu 2. quaest. de confessione ficta iteranda, ubi ait: Non esse omnino certum, quod Baptismus valeat ad gratiam baptismalem, quando recedit fictio, qui aliquibus visum est, quod tunc homo ille per solam contritionem assequatur gratiam. Idem sentire videntur Vazquez hic disputatione 150. cap. 4. & Augustinus Bernal disputatione 13. de Sacramentis in genere sect. 2.

Dico tamen, Baptismum fide susceptum, recedente fictione, ex opere operato, suum effectum producere. Ita communiter Thomistae, D. Thomam hic art. 10. Suarez, Grando, D. lugo, Coninck, & alii.

Probatur primò ex Augustino libro 1. de Baptismo contra Donatistas cap. 12. ubi Baptismus fide susceptum dicit quòd tunc valere incipit ad salutem, cum illa fictio veras confessionis cesset. Et cap. 13. de Baptismo in schismate suscepto ait: Tunc incipit valere ad dimittenda peccata, cum ad Ecclesiae pacem venerit. Item Auctor sententiarum de Passione apud S. Cyprianum, de his qui fide Baptismum susceperunt: *ibi inquit, non rinit ad cor, constat ablutionis donum, & redit ad munus, nec aliàs queri aut repeti necesse est sacrum Sacramentum.* Eandem doctrinam citat Hugo à S. Victore in Epistolam ad Romanos quaest. 157.

Probatur secundò conclusio ratione D. Thomae: Quando causa ex se productiva effectus, impediatur, eum postea producit, remotis impedimento; sicut quia in generatione corporis gravis, resultare debet motus deorsum, si non ille impediatur, resultat postea, sublati impedimento. Atqui Baptismus validus ex se potest producere gratiam: Ergo remota fictione, tunc eam producit ex opere operato.

Probatur tertio: Baptismus est inextinguibile. Ergo cum peccatum originale remitti non possit per aliud Sacramentum, quam per Baptismum, necesse est praecedentem Baptismum fide susceptum, recedente fictione, producere gratiam remissionis peccati originalis.

Confirmatur & magis illustratur praeterea: Si quis fide susciperet Baptismum, & postea vera attritione confiteretur, & suscipere poenitentiam, sine dubio iustificaretur, & à peccato originali mundaretur: Sed peccatum originale per Sacramentum Poenitentiae tolli nequit, sed duntaxat per Sacramentum Baptismi, quod ejus remedio institutum est: Ergo tollitur, ut per Baptismum, subindeque Baptismus, recedente fictione, producit suum effectum.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

Obiicies primò: Opus mortuum, id est peccatum factum, non potest reviviscere. Sed susceptio Baptismi in peccato mortali est opus mortuum: Ergo non potest reviviscere, nec consequi suum effectum.

Respondeo ex D. Thoma hic art. 10. ad 2. effectum Baptismi qui erat conferendus ex opere operantis, non reviviscere, quia opus operantis fuit mortuum, redire tamen effectum Baptismi, ipsi ex opere operato correspondentem, quod sub illa ratione est opus Dei quod non est mortuum in suscipiente fide Sacramento.

Obiicies secundò: Sacramenta novae legis sunt causa physicae gratiae, ut Tractatu praecedenti ostensum est: Sed Sacramentum Baptismi fide susceptum, recedente fictione, non potest physice causare gratiam, cum eo tempore non existat, & jam transierit: Ergo Baptismus fide susceptus, recedente fictione, suum effectum producere nequit.

Respondeo primò, quod quando Thomae docent, Sacramenta, novae legis physice causare gratiam, hoc debet intelligi de Sacramento operantis.